

Lectures recomanades

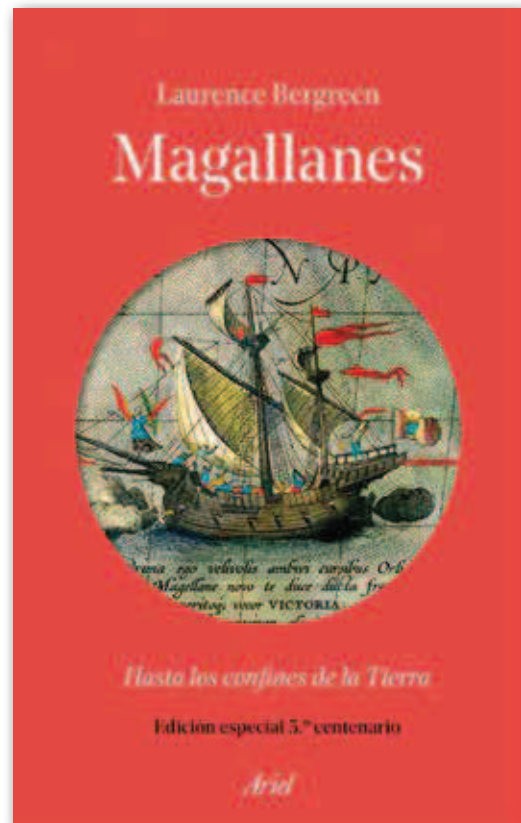
Magallanes

Laurence Bergreen

Aquest any es compleixen 500 anys de la primera circumval·lació a la terra. Al 1519 partia de Sevilla, finançat per el Rei d'Espanya el navegant portuguès **Fernando Magallanes**. Partia amb una petita flotilla de 240 homes i 5 vaixells dels quals només un, el *Victoria*, amb divuit tripulants i tres presoners, enfilaven de tornada el Guadalquivir tres anys després. La flota de les Moluques constituïa aleshores la suma de recursos més extraordinària de l'era dels descobriments. Una travessia empresarial que volia explorar les Índies per portar les preuades espècies. Malgrat la desfeta en el moment, Magallanes havia mort mesos enrere a les Illes Filipines, l'entrada a Sevilla va ser una fita històrica que va ensorrar definitivament moltes de les supersticions que encara voltaven per Europa i va donar el tret definitiu a l'era Moderna.

Laurence Bergreen, historiador nord-americà, busseja en totes les fonts i arxius per recrear de la manera més fidedigna possible una de les travessies més sorprenents de tots els temps. No sorprèn que abans d'escriure *Magallanes* al 2003 (de la que ara s'ha tret una edició commemorativa), Bergreen escrivís un llibre relatant el primer viatge de la NASA a Mart (*Voyage to Mars*). Diu l'autor que Magallanes no era gaire diferent a un astronauta en el Renaixement. En aquest cas però, el repte per l'autor era el de comptar amb fonts fidedignes per desxifrar la mística figura del capità portuguès que en moltes cròniques feia que el capità Ahab de **Herman Melville** sembles una persona estable i extravertida.

Tots els arxius i cartes personals de Magallanes es van perdre al mar, amb el que els historiadors han tingut que emparar-se en una intensa tasca arxivística començant per l'Arxiu de les Índies de Sevilla, on està el gruix dels documents oficials relacionats amb l'exploració marítima de la Corona d'Espanya. Es tractava d'una antiga fàbrica de tabac transformada en Arxiu històric i també el lloc on el geni de **Bizet** havien situat l'esce-

nari de la seva famosa òpera *Carmen*. Amb tot, explica l'autor, el document clau per a la investigació –i el que fa possible l'apassionant relat que explica el llibre– és l'accés directe al dietari d'**Antonio Pigafetta**, un diplomàtic de la República de Venècia, part de la tripulació de la *Trinidad*, el vaixell de Magallanes, supervivent de l'expedició i cronista de la mateixa. A ell li devem un pergami històric amb títol *Relazioni in torno al primo viaggio di circumnavigazione* publicat per primer cop al 1536. Un llibre que va canviar la cosmovisió dels homes per sempre.

Les empreses nàutiques del segle XVI marquen l'inici de la modernitat. En aquest cas, una travessia que se'ns presenta com una història fascinant, un llibre de viatges, y una novel·la amb un personatge ple de punts cecs, fascinant, visionari (no cal oblidar que en el moment que Magallanes inicia la seva aventura, la majoria de les persones pensaven que la Terra era plana), sensible, i resolutiu amb els seus objectius, i tot plegat sempre envoltat de misteri. Una travessia històrica que demostrava definitivament que era possible circumnavegar el globus i que va donar lloc a un munt de descobriments de noves illes, regions, productes, civilitzacions i descobertes naturals d'incalculable valor. Els supervivents que van arribar el setembre de 1522 a Sanlúcar, havien arribat fins als últims recons del planeta i també els llocs més foscos de l'ànima humana. Una història extraordinària en un llibre que es llegeix com la millor de les novel·les.